

med orgelbevægelsen, som har så meget idémæssigt tilfælles med blokfløjtebevægelsen?

Et afsluttende kapitel om opmåling og rekonstruktion af historiske blokfløjter skildrer på udmærket vis nogle af de problemer, man må slås med som fløjtebygger, herunder især træets skrumpning ved udtørring. Denne faktor må tages i betragtning, dels ved bedømmelsen af et - som regel skrumpet - originalinstrument, dels ved instrumentbyggerens behandling af det træ, som skal anvendes til en rekonstruktion. Jeg synes nok, at forfatterne er for optimistiske i deres bedømmelse af mulighederne for at regne sig tilbage til et originalinstruments oprindelige dimensioner og tonehøjde, men hovedresultatet er klart: en skrumpning hæver tonehøjden. De angivne formler til beregningen anføres, uden at man kan bruge dem til noget, da det ikke oplyses, hvad de indgående betegnelser står for. Desuden burde forfatterne have sparet nogle af deres lovprisningsord om instrumentbyggerens mange kvaliteter: dybtgående kildekendskab, kendskab til akustik og fysik, kreativitet, opfindsomhed osv. Det kan ikke undgå at skurre lidt i ørerne, når man ved, at forfatterne ved siden af mange andre aktiviteter også fremstiller blokfløjter. Til gengæld må man sige, at i kapitlet "Blokfløjten i Danmark" er forfatternes egne fortjenester behandlet med klædelig beskedenhed.

Blokfløjtespilleren og -læreren ville måske have ønsket sig flere konkrete anvisninger, som kunne bruges ved anskaffelse af instrumenter og egnet musik til dagligt spil og undervisning, men bogen får virkelig set blokfløjten fra alle mulige vinkler og vil sikkert, som forfatterne håber, medvirke til instrumentets anerkendelse i bredere kredse.

Ture Bergstrøm

Jens Henrik Koudal: Sang og musik i Dansk Folkemindesamling. En indføring. København 1989. Forlaget Folkeminder, DFS, Birketinget 6, DK-2300 København S. Pris 110 kr. 105 s., ill., bibliografi, 3 bilag, stikordsregister.

Folkesang og -musik har siden midten af 1960'erne været Dansk Folkemindesamlings primære indsamlingsobjekt og forskningsfelt. Fra midten af 1980'erne har fire ud af fem arkivarer været beskæftiget på området, tre af dem på heltid.

En bog med titlen "Sang og musik i Dansk Folkemindesamling" vækker derfor særlige forventninger hos læseren. En forventning om at detaljernes mængde placeres på en overskuelig måde i fortidens strømninger.

Bogen har en almen indledning om Dansk Folkemindesamling, hvor ordningsprincipperne og registrene er det vigtigste. Derefter følges den historiske udvikling med manuskriptarkivet først, dernæst lydarkivet og til sidst audio-visuelle samlinger. En kort indføring i Folkemindesamlingens bibliotek afslutter den egentlige tekst, og udstyret består i øvrigt af billeder, bibliografi, bilag og stikordsregister.

Bogens egentlige tekstdel er på 76 sider og den er 31% illustreret. Billederne er som sådanne upåklagelige og afspejler bogtrykkerens i øvrigt helt igennem sikre hånddelag (med indholdsfortegnelsen som eneste undtagelse). Der er fine og instruktive ting imel-

lem - et meget velvalgt visuelt tilskud. En trediedel af illustrationerne er tekst- og node-eksempler - der er dog bare ét, som er fra efter 1965. Sammen med det øvrige illustrationsmateriale er knap 3/4 fra før 1965, og en god fjerdedel er fra efter 1965.

Det er imponerende, hvad forfatteren får med på de resterende 53 sider. Selv for en tidligere arkivar ved samlingen indeholder afsnittene om institutionens baggrund og historie til 1959 (s. 11-19) og om manuskriptarkivet (s. 28-55) nye oplysninger og små behagelige overraskelser. Men altså for den som kender arkivet fra før.

Til gengæld er der også mange skuffelser og pinlige fejlvurderinger - dette skal være en introduktion, hvilket indebærer, at den er for folk som ikke kender til sagen fra tidligere - novicer og helt udenforstående. Fejltrinene spænder fra rene stavfejl til proportionsforvridning. På s. 47 skal "dupletter" være dubletter, på s. 19 sammenblandes betydningerne middel og formidler i ordet medier, og på samme side anvendes det krukede udtryk "notable undtagelser" i stedet for bemærkelsesværdige undtagelser - og hvorfor henvise til dem i en indføring, når de ikke nævnes? Og hvorfor skrive "m.m." i en oprensning af små genrer, eller udnævne "underholdning" til en folkloristisk genre (s. 9)? Side 21 og 22 nævnes "små genrer" igen, så det kunne have været fyldestgørende forklaret. På side 22 er genrerne nogle helt andre end på side 9.

På side 16 nævnes "ordnings- og katalogiseringsarbejder", som Axel Olrik iværksatte, og umiddelbart efter hans "ordningsstruktur". For at forstå dette og det følgende (s. 17) "afskrifts- og katalogiseringsarbejdet fortsatte", plus de s. 22 nævnte "afskrifter", kunne man med fordel have fremhævet, at hver samling i sig selv udgør et register (ordnet indenfor en vis genre efter optegner, efter topografiske principper, eller andet), afskrifterne udgør et andet register over samme materiale (sjældent to eller flere registre) efter andre kriterier, således at originaler og afskrifter supplerer hinanden. Henvisningen s. 16 til Folkemindesamlingens ordningsstruktur "nedenfor" modsvares aldrig af et kapitel om strukturen eller af et skema, og fra s. 22-26 løber læseren helt sur i et uklart sprog kombineret med protokoller, registre, registraturblade, A4-brevordnere, kvartprotokoller, løsblade, ringordnere, springbind, accessionsregistraturblade, A5-kort, kronologiske hovedregistrarer, sogneoversigter på løsblade i ringbind og registrarer opstillet efter lande. Et eksempel på dårligt sprog kan hentes på s. 53 "Alfabetisk register over breve til Tang Kristensen..." - det burde have været: Register til Tang Kristensens brevsamling, ordnet alfabetisk efter afsender.

Fra s. 28 er forfatteren mere på hjemmebane rent emnemæssigt, men på s. 36 (efter bare 6 tekstsider) anføres samlet 41 litteraturhenvisninger! Vil man henvise til en publikation, bør det i overensstemmelse med international praksis ske i umiddelbar anslutning til det pågældende tekstafsnit - det er ligeom med kommaer, det fremmer orienteringen, hvis de kommer inde i teksten og ikke efter den. Det er netop i formidlingen af stoffet at forfatteren svigter - han skriver (s. 13) "højskolefolk som Heinrich Nutzhorn" (og kunne i det mindste have henvist til Karl Clausen "Dansk Folkesang gennem 150 år", 1958), han skriver Percy Grainger, Ingeborg Munch, Evald Thomsen, som om vi alle ved på forhånd, at det er en australsk komponist, en jysk husmandskone og en kedelpasser og spillemand fra Himmerland.

I beskrivelsen af Folkemindesamlingens lydarkiv svigter proportionssansen totalt. Der er 317 lydbånd i båndsamlingen med ret tilfældigt indsamlet musik fra Øvrige Eu-

ropa (udenfor Norden), i alt 19 enheder. 14 af disse enheder er på under 10 bånd (der er til og med en enhed på bare 1 bånd), men alle er omhyggeligt nævnt og beskrevet. Lydbåndoptagelserne, derimod, af dansk folkesang og -musik fra årene 1953-1989 omfatter 2650 bånd. Men kernen i Folkemindesamlingens feltarbejde gennem ca. 35 år sammenfattes på en og en halv side!

Man kan komme til folkemusikken fra mange hjørner af kulturstudiet og flere forskere har allerede udgivet pluk fra Folkemindesamlingens righoldige materiale. Men slår man op i forfatterens litteraturliste eller stikordsregister og leder efter f.eks. bryllupsmusik, går man forgæves, på trods af at Dansk Folkemindesamling står bag bogen "Bondebryllup" med 17 nodeeksempler. Stikordsregistret er helt enkelt inkompetent gjort.

"Sang og musik i Dansk Folkemindesamling" spænder over en tidsperiode og en mængde materiale, som for hvilken historiker som helst må indebære hårdhændede afgrænsninger. Når arbejdet alligevel forsøger at være heldækkende sporer det ud. Resultatet bliver en svært fortegnet version af en indføring med en masse blindgyder. Og tilkørselsrampen til lydsamlingen 1952-89 ender i den blå luft.

Var alle forskningsresultater endegyldigt sande, ville forskning ophøre. Lykkeligvis er 90% af alle resultater bare nedskreven viden for fortsat søgen. Nærværende bog bekræfter at forskning er en iterativ proces.

Carsten Bregenhøj

Jan Ling: Folkmusiken 1730-1980; Europas musikhistoria (II). Esselte Studium Akademiförlaget, Göteborg 1989. 315 s. Illustrationer. Noder. ISBN 91-24-16345-7.

Indledning

Uden folkemusik havde vi ikke haft nogen „kunstmusik“ eller „populærmusik“. Sådan lyder den sidste sætning i den svenske musikprofessor Jan Lings imponerende og inspirerende andet bind af „Europas musikhistoria“. Første bind udkom i 1983 og behandlede musikhistorien i hele dens bredde frem til 1730. I anden del havde Ling oprindeligt tænkt sig et indledende kapitel om den europæiske folkemusik. Men under forarbejdet blev han efter eget udsagn så bjergtaget af melodierne, viserne og råbene, at han forstod, at de umuligt kunne ydes retfærdighed på nogle få sider. Der var dog også andre grunde til, at han valgte at hellige folkemusikken et særskilt bind. Både wienerklassiken og flertallet af romantikkens musikalske strømninger er direkte eller indirekte afhængige af folkemusikken i et dialektisk spil mellem komponisten og den folkelige sang- og spilletradition. Opkomsten af begrebet „det nationale“ er en tredje grund. Periodeafgrænsningen bagud skyldes udelukkende at første bind sluttede omkring 1730; det er altså ikke, fordi Ling mener, at der er et skel i folkemusikkens historie på dette tidspunkt.